

סוג הבחינה: בגרות לבתי ספר על-יסודיים
 מועד הבחינה: קיץ תשס"ד, 2004
 מספר השאלון: 900091
 לנבחנים אקסטרניים – 137

ת"נ"ך

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	–	(6×3)	–	18	נקודות
פרק שני	–	(18×1)	–	18	נקודות
פרק שלישי	–	(16×2)	–	32	נקודות
פרק רביעי	–	(8×4)	–	<u>32</u>	<u>נקודות</u>
סה"כ	–		–	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כסיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – קטע שלא נלמד (18 נקודות)

קרא דברים, כ"ד, 15-10, 22-17.

דברים, כ"ד, 15-10

כִּי־תִשָּׂה בְרַעַךְ
 י" מִשָּׂאת מְאוּמָה לֹא־תָבֵא אֶל־בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבָטוֹ: בַּחוּץ
 תַּעֲמֹד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׂה בּוֹ יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת־הָעֲבוֹט
 י"ג הַחוּצָה: וְאִם־אִישׁ עָנִי הוּא לֹא תִשָּׁבֵב בְּעֲבָטוֹ: הִשָּׁב תִּשָּׁב
 לוֹ אֶת־הָעֲבוֹט כִּבּוֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשַׁלְמָתוֹ וּבִרְכֶךָ וּלְךָ
 י"ד תִּהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ: לֹא־תַעֲשֶׂק
 שָׂכִיר עָנִי וְאֶבְיוֹן מֵאַחֶיךָ אוֹ מִגֵּרְךָ אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ בְּשַׁעֲרֶיךָ:
 ט בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא־תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו
 הוּא נֹשֵׂא אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא־יִקְרָא עָלֶיךָ אֱלֹהִים: וְהָיָה בְךָ
 חָטָא:

* "משאת מאומה" (פסוק 10) = הלוואה כלשהי

דברים, כ"ד, 22-17

יז לֹא תִטֶּה
 יח מִשְׁפַּט גֵר יָתוֹם וְלֹא תַחֲבֹל בְּגֵר אֶלְמִנָּה: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ
 בְּמִצְרַיִם וּפִדְדָךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשֵּׁם עַל־כֵּן אֲנֹכִי מִצְוֶה לַעֲשׂוֹת
 יט אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה: כִּי תִקְצֹר קִצְיֶרְךָ בְּשׂוֹרְךָ וּשְׂכַחַת
 עָמַר בְּשָׂדֶה לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ לְגֵר לִיתוֹם וְלֹאֲלִמְנָה יִהְיֶה
 כ לְמַעַן יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ: כִּי
 תַחֲבֹט זִיתְךָ לֹא תִפָּאֵר אַחֲרֶיךָ לְגֵר לִיתוֹם וְלֹאֲלִמְנָה יִהְיֶה:
 כ"א כִּי תִבְעֹר פְּרֹמֶךָ לֹא תַעֲוֹלֵל אַחֲרֶיךָ לְגֵר לִיתוֹם וְלֹאֲלִמְנָה יִהְיֶה:
 כ"ב וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּאַרְץ מִצְרַיִם עַל־כֵּן אֲנֹכִי מִצְוֶה לַעֲשׂוֹת
 אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה:

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (חובה) ועל שתיים מהשאלות 2-4. (לכל שאלה – 6 נקודות)
ענה על שאלה 1 (חובה).

1. בקטעים שלפניך יש חוקים העוסקים בעניינים שונים.

ציין שלושה מבין העניינים שבקטעים אלה, והסבר מהו הרעיון החברתי המשותף להם.

ענה על שתיים מהשאלות 2-4.

2. קרא פסוק 13 ו**שמות**, כ"ב, 25-26.

א. הסבר את החוק המשותף לכתובים אלה. (2 נקודות)

ב. יש הטוענים כי בשני הכתובים המחוקק דורש מן האדם לנהוג לפנים משורת הדין (=בסלחנות).

הבא רֵאָה מ**דברים**, כ"ד ורֵאָה מ**שמות**, כ"ב היכולות לבסס טענה זו, והסבר כיצד הן מבססות אותה. (4 נקודות)

3. קרא פסוקים 14-15.

א. מה דורש המחוקק מהמעביד בפסוקים אלה? (2 נקודות)

ב. בפסוקים נזכרים שני נימוקים לדרישה זו.

מה הם שני הנימוקים, ומה מאפיין כל אחד מהם? (4 נקודות)

4. בפסוקים 17-18 (**בדברים**, כ"ד) ו**בשמות**, כ"ב, 20 הנימוק לחוקים הוא שישראל היו עבדים במצרים.

יש מפרשים נימוק זה כך: ישראל צריכים להבין את מצוקת החלשים, מפני שגם הם היו חלשים בזמן שעבוד מצרים.

רמב"ן מפרש את הנימוק הזה ב**אופן שונה**: "לא תונה גר ולא תלחצנו ותחשבו שאין לו מציל מידך, כי אתה ידעת שהייתם גרים בארץ מצרים וראיתי את הלחץ אשר מצרים לוחצים אתכם, ועשיתי בהם נקמה כי אני רואה דמעת העשוקים ואין להם מנחם... ואני מציל כל אדם מיד חזק ממנו".

כיצד רמב"ן מפרש את הנימוק (שישראל היו עבדים במצרים)?

* * *

פרק שני – הנושא המסכם (18 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 5-10.

בשאלה שבחרת ענה על שני סעיפים: על אחד מהסעיפים א-ב ועל אחד מהסעיפים ג-ד.
(לכל סעיף – 9 נקודות; סה"כ – 18 נקודות)

5. ירושלים במקרא

ענה על אחד מהסעיפים א-ב ועל אחד מהסעיפים ג-ד.

א. (1) הסבר כיצד מפרש מ"ד קאסוטו את הביטוי "המקום אשר יבחר", וכיצד מפרשים אותו החוקרים האחרים (לפי מאמרו של מ"ד קאסוטו "ירושלים בספרי התורה"). בתשובתך הסבר כיצד כל צד מבסס את דעתו על זמן חיבורו של ספר **דברים**. (6 נקודות)

(2) קרא **דברים**, ל"ג, 12.

כיצד אפשר לפרש פסוק זה לדעת החוקרים האחרים, וכיצד קאסוטו מפרש אותו?
(3 נקודות)

ב. מ' ויינפלד (במאמרו "תכנים חדשים בנבואה הישראלית") דן במעמדה של ירושלים.
(1) מהו השינוי שיחול במעמדה של ירושלים לפי **ירמיה**, ג', 16-17? (3 נקודות)

(2) קרא **ישעיה**, ב', 4-1.

לדעת ויינפלד, מהי מטרת העמים בבואם לירושלים, על פי פסוקים אלה?
הסבר כיצד הוא מבסס את דעתו על **דברים**, י"ז, 8-11. (6 נקודות)

ג. קרא **דברי הימים ב**, ל', 11-1.
לפי הקטע, האם היחס של תושבי שומרון לירושלים הוא יחס חיובי או שלילי?
בסס את תשובתך על שלושה פרטים מהקטע.

ד. (1) קרא **צפניה**, א', 7-4.
כתוב שני חטאים שמזכיר צפניה בפסוקים אלה. (4 נקודות)

(2) קרא **מלכים ב**, כ"א, 16-1.
ציין שני חטאים של מנשה, הזיהים לחטאים הנזכרים ב**צפניה**.
מהו העונש שיבוא בעקבות החטאים המתוארים בשני הכתובים? (5 נקודות)

6. הסיפור המקראי

ענה על אחד מהסעיפים א-ב ועל אחד מהסעיפים ג-ד.

א. קרא **שמואל א**, ט', 1-14.

א' סימון (במאמרו "הדמויות המשניות בסיפור המקראי") מפרט אחדים מתפקידי הדמות המשנית.

(1) פרט שניים מתפקידים אלה, הבאים לידי ביטוי בסיפור שב**שמואל א**, ט', 1-14. (4 נקודות)

(2) הבא דוגמה מהסיפור לכל אחד מן התפקידים. (5 נקודות)

ב. קרא **שמואל ב**, ט"ז, 5-10; **מלכים ב**, ב', 23-24.

"זקוביץ" (במאמרו "עלה קרח, עלה קרח" – מעגלי פרשנות בסיפור המקראי) טוען כי "סיפורנו [ב**מלכים ב**] הוא בבחינת בבואה – השתקפות על דרך ההיפוך – של מעשה דוד ושמעי [ב**שמואל ב**]".

(1) ציין שני פרטים המראים שמצבו של דוד היה קשה יותר ממצבו של אלישע, לפי המאמר. (3 נקודות)

(2) כיצד פרטים אלה והתגובות של דוד ושל אלישע יכולים לבסס את טענתו של זקוביץ? (6 נקודות)

ג. הסיפור המקראי משתמש בכינויים שונים לאותה דמות.

קרא **בראשית**, מ"ב, 6-1.

ציין שלושה כינויים של בני יעקב המופיעים בפסוקים אלה, והסבר את השיקול לבחירתו של כל אחד מהכינויים.

ד. (1) קרא **בראשית**, כ"ז, 35; כ"ט, 25.

מהו השורש המנחה בפסוקים אלה, וכיצד החזרה עליו רומזת על ביקורת כלפי יעקב? (4 נקודות)

(2) קרא **מלכים ב**, ה', 1-4.

בקטע יש מילה מנחה, המרמזת על כך שהסיפור מורכב ממערכת של כפיפויות (כל אחד כפוף לאדם הגבוה ממנו).

כתוב מהי המילה המנחה, והסבר בעזרתה את מערכת הכפיפויות שבקטע. (5 נקודות)

7. מנהיגים ומנהיגות במקרא

ענה על אחד מהסעיפים א-ב ועל אחד מהסעיפים ג-ד.

א. ש"א ליוונשטאם (במאמרו "משה") מתווכח עם חוקרים שטענו כי למסורות על משה אין יסוד

היסטורי, וטוען שמשה היה דמות מציאותית.

(1) החוקרים מבססים את טענתם על כך שמשה אינו מוזכר ב**תהלים**, ע"ח ובהגדה של

פסח. מה משיב ליוונשטאם על טענה זו? (4 נקודות)

(2) כיצד ליוונשטאם מבסס את עמדתו על סיפור נישואיו של משה לציפורה (**שמות**,

ב', 15-21)? (5 נקודות)

ב. ב**שמואל א**, ח', 11-18 שמואל מתאר את מוסד המלוכה באור שלילי, ובכל זאת העם

מתעקש לדרוש מלך.

כתוב שלושה טיעונים של שמואל, והסבר לגבי כל אחד מהם מדוע הטיעון אינו משכנע את

העם לוותר על הדרישה למלך. ענה על פי מאמרו של ש' טלמון ("משפט המלך").

ג. קרא ב**מדבר**, ט"ז, 1-3, 12-14.

(1) מ**במדבר**, ט"ז עולה כי קורח טוען שהוא ראוי למנהיגות.

כיצד אפשר לבסס את טענת קורח על פי פסוק 1? (3 נקודות)

(2) קרא את פירוש רשב"ם לפסוקים 12-14:

"לא נעלה – אליך למשפט. לשון עלייה רגיל לומר אצל הולכים אל השופטים..."

העיני האנשים ההם תנקר? – כסבור אתה, שאלו האנשים אשר מתרעמים עליך, אין להם

עיניים לראות המכשול הזה – שמארץ מצרים, ארץ טובה, העליתנו למות במדבר, כי לא

השלמת תנאי שלך להביאנו אל ארץ זבת חלב ודבש, אבל באלו ארבעים שנה ימותו במדבר:

לא נעלה – לפיכך לא נעלה אליך..."

על פי רשב"ם – מה דתן ואבירים מסרבים לעשות, וכיצד הם מנמקים את סירובם?

(6 נקודות)

ד. קרא **שופטים**, י"ז, 1-6.

(1) הבא שלוש ראיות מהפסוקים, המלמדים על אנרכיה (אי-סדר) דתית וחברתית

בתקופה זו. בסס את דבריך על הכתוב. (7 נקודות)

(2) מהי הסיבה לאנרכיה, על פי הקטע? (2 נקודות)

8. דמות האדם במקרא

ענה על אחד מהסעיפים א-ב ועל אחד מהסעיפים ג-ד.

א. (1) מ' גרינברג (במאמרו "ערך האדם במקרא") מצטט את **בראשית**, א', 26-28.

מה, לדעתו, מלמדים פסוקים אלה על ערך האדם? (4 נקודות)

(2) גרינברג מצטט גם את המשנה בסנהדרין, ד', ה': "לפיכך נברא אדם יחידי [...] הקב"ה,

טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון, ואין אחד מהם דומה לחברו".

מה, לדעתו, מלמדת משנה זו על ערך האדם? (5 נקודות)

ב. רמב"ם כותב ("הלכות תשובה", פרק ה', הלכה ב'):

"אל יעבור במחשבתך דבר זה שאומרים טפשי אומות העולם ורוב גולמי בני ישראל: שהקדוש ברוך

הוא גוזר על האדם מתחילת ברייתו להיות צדיק או רשע".

(1) נגד איזו תפיסה יוצא רמב"ם בדבריו? (3 נקודות)

(2) ציין שני נימוקים שרמב"ם מביא כדי לסתור תפיסה זו, והסבר אותם. (6 נקודות)

ג. קרא **ישעיה**, ב', 22-7.

בנבואה זו ישעיהו מתאר כיצד התנהגות האדם גרמה לקלקול ביחסים שבין האדם

לאלוהיו, וכיצד יחסים אלה יתוקנו בעתיד.

הסבר קביעה זו, על שני חלקיה, ובסס את דבריך על הכתוב.

ד. (1) קרא **דברים**, ל"ב, 48-52; **יהושע**, ז', 1-5; כ"ב, 20.

איזו תפיסת גמול באה לידי ביטוי בכל אחד מסיפורים אלה? בסס את דבריך על

הכתובים. (4 נקודות)

(2) קרא **יחזקאל**, י"ד, 12-14; כ"א, 6-10.

לפי כתובים אלה, האם אפשר לטעון כי יחזקאל מבטא בנבואתו שתי תפיסות גמול

שוונות? נמק את תשובתך, ובסס אותה על הכתובים. (5 נקודות)

9. החקלאות במקרא

ענה על אחד מהסעיפים א-ב ועל אחד מהסעיפים ג-ד.

א. לפניך כתובת "לוח גזר". קרא אותה, וענה על שני התת-סעיפים (1)-(2) שאחריה:

1.	ירחו אסף/ירחו ז
2.	רע/ירחו לקש
3.	ירח עצד פשת
4.	ירח קצר שערם
5.	ירח קצר וכל
6.	ירחו זמר
7.	ירחו קצ

(1) במה עוסק לוח גזר, לדעת ש' טלמון (במאמרו "לוח גזר ומחזור העונות בכנען הקדומה"),

ולאיזו מטרה הוא נכתב? (5 נקודות)

(2) כיצד הצבת "ירחו זרע" צמוד ל"ירחו אסף" (בשורה מס' 1) מחזקת את דעתו של

טלמון? (4 נקודות)

ב. נ' הראובני (במאמרו "מה לחג יציאת מצרים ולחודש האביב?") מבחין בין חג יציאת מצרים

לחג האביב.

(1) כיצד הראובני מסביר את המושג "חודש האביב", וכיצד הוא מבסס זאת על

שמות, ט', 31-32? (4 נקודות)

(2) לדעת הראובני, עיבור השנה הונהג כדי ש"חג האביב" יחול תמיד בזמן

חג יציאת מצרים.

מדוע, לדעתו, היה חשוב לאחד את שני החגים האלה? (5 נקודות)

(שים לב: סעיפים ג-ד של השאלה בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 9/

- ג. (1) קרא **במדבר**, כ', 3-5; **שופטים**, ח', 6-7; **ירמיה**, ב', 1-2.
 בכתובים אלה בא לידי ביטוי הדימוי המקובל של המדבר במקרא.
 הסבר דימוי זה בכל אחד משלושת הכתובים. (5 נקודות)
- (2) מהו השינוי שחל בדימוי המדבר על פי **ישעיה**, ל"ה, 1-6, ומה שינוי זה מייצג?
 (4 נקודות)
- ד. קרא **ויקרא**, י"ט, 23-25.
- (1) מהי הסיבה החקלאית ומהי הסיבה הדתית לחוק שבפסוקים אלה? (5 נקודות)
- (2) קרא **ירמיה**, ל"א, 4 (במהדורות תנ"ך אחרות – פסוק 5, הפסוק שמתחיל במילים "עוד תִּטְּעֵי כְרָמִים...").
 כיצד החוק **בויקרא** מסייע להבין את הבטחת הנביא בפסוק זה? (4 נקודות)

10. שאלה זו מיועדת לנושא מסכם ייחודי.

על הנבחן לצרף למחברת הבחינה את טופס השאלון בלי שם בית הספר.

* * *

/המשך בעמוד 10/

פרק שלישי (32 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 11-14.

בכל אחת מהשאלות שבחרת ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

(לכל סעיף – 8 נקודות; סה"כ – 16 נקודות לשאלה)

11. קרא בראשית, ו', 8-5; ט', 17-8.

בראשית, ו', 8-5

ה וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת
ו לבו רק רע כל-היום: וינחם ה' כי-עשה את-האדם
ז בארץ ויתעצב אל-לבו: ויאמר ה' אמחה את-האדם
א אשר-בראתי מעל פני האדמה מאדם עד-בהמה עד-
ח רמש ועד-עוף השמים כי נחמתי כי עשיתם: ונח מצא חן
בעיני ה':

בראשית, ט', 17-8

ח ויאמר אלהים אל-נח ואל-בניו אתו
ט לאמר: ואני הנני מקים את-בריתי אתכם ואת-זרעכם
י אחריכם: ואת כל-נפש החיה אשר אתכם בעוף בבהמה
יא ובכל-חית הארץ אתכם מכל יצאי התבה לכל חית הארץ:
יב והקמתי את-בריתי אתכם ולא-יפרת כל-בשר עוד ממני
יג המבול ולא-יהיה עוד מבול לשחת הארץ: ויאמר אלהים
יד זאת אות-הברית אשר-אני נתן ביני וביניכם ובין כל-נפש
יז חיה אשר אתכם לדדת עולם: את-קשתי נתתי בענן והיתה
יח לאות ברית ביני ובין הארץ: והיה בענני ענן על-הארץ
יט ונראתה הקשת בענן: וזכרתי את-בריתי אשר ביני וביניכם
כז ובין כל-נפש חיה בכל-בשר ולא-יהיה עוד המים למבול
לשחת כל-בשר: והיתה הקשת בענן וראיתה לזכר ברית
כח עולם בין אלהים ובין כל-נפש חיה בכל-בשר אשר על-
כח הארץ: ויאמר אלהים אל-נח זאת אות-הברית אשר הקמתי
כח ביני ובין כל-בשר אשר על-הארץ:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא את הקטע שלפניך, מתוך "עלילות גלגמש" (לוח 11):

8.	אֶתְנַפְּשֶׁתָּם אָמַר אֱלֹו, אֶל גִּלְגַּמֶּשׁ:
9.	"אֲגַלְהָ לְךָ, גִּלְגַּמֶּשׁ, דְּבַר-נְצוּרוֹת,
10.	וּצְפוּנוֹת אֲשֶׁר לְאֵלִים לְךָ אֶגִּידָה.
11.	שָׂרַפְךָ – הָעִיר אֲשֶׁר אַתָּה יָדַעְתָּ,
12.	אֲשֶׁר עַל שְׂפַת נְהַר הַפָּרַת יוֹשֶׁבֶת –
13.	הָעִיר הַהִיא קְדָמוֹנִית, וְהָאֵלִים אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ,
14.	הָאֵלִים הַגְּדוֹלִים – נִשְׁאַם לְבָם לְהִבִּיא מִבּוֹל;
15.	נִשְׁבְּעוּ שְׁבוּעָה: אֲבִיהֶם, אֲנוּ,
16.	יֹעֲצֵם, הַגְּבוּר אֲנָלְל,
17.	נוֹשֵׂא-כְּלִיָּהֶם, נְנִרְתָּהּ,
18.	שַׂרְהֵמִים אֲשֶׁר לָהֶם, אֲנִי

הסבר מהי הסיבה למבול, לפי הקטע מ**בראשית**, וי, ומהי הסיבה למבול לפי הקטע מ"עלילות גלגמש". בסס את דבריך על הכתובים.

ב. קרא את פירוש חזקוני לפסוק 5:

"כי רבה רעת האדם – אין להרהר ולומר הואיל והכול גלוי לפניו איך בראו לחטוא. אלא הרי אין יראת שמים בידי שמים, כדכתיב: 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרעי' (דברים, ל', 15)".

כתוב איזה קושי תאולוגי (דתי-אמוני) מוצא חזקוני בפסוק 5, והסבר כיצד הוא פותר אותו.

ג. קרא את הקטע מ**בראשית**, ט' וכן **שמות**, ל"א, 12-17.

בשני הקטעים נזכרים "אות" ו"ברית".

(1) מי הם הצדדים בברית בכל אחד מהקטעים, וכיצד שני האותות קשורים לנושא הזיכרון? (5 נקודות)

(2) באחת משתי הבריתות יש התניה. באיזו ברית, ומהי ההתניה? (3 נקודות)

12. קרא מלכים ב, י"ז, 7-23.

ויהי כִּי־חטאוּ בני־ישראל
לְהִיָּיֵת אֱלֹהֵיהֶם הַמַּעֲלָה אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִתַּחַת יַד
פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיִּירָאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים: וּלְכוּ בַחֲקוֹת
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ ה' מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
עָשׂוּ: וַיַּחֲפֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא־כֵן עַל־ה'.
אֱלֹהֵיהֶם וַיִּבְנוּ לָהֶם בָּמוֹת בְּכָל־עָרֵיהֶם מִמִּגְדַל נֹצְרִים עַד־
עִיר מִבְּעַר: וַיַּעֲבֹדוּ לָהֶם מִצְבוֹת וְאֲשֵׁרִים עַל כָּל־גְּבֻעָה גְבוּהָ
וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן: וַיִּקְטְרוּ־שֵׁם בְּכָל־בָּמוֹת כְּגוֹיִם אֲשֶׁר־
הִגְלָה ה' מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ דְבָרִים רָעִים לְהַכְעִיֵם אֶת־ה':
וַיַּעֲבְדוּ הַגְּלִלִים אֲשֶׁר אָמַר ה' לָהֶם לֹא תַעֲשׂוּ אֶת־הַדְּבָר
הַזֶּה: וַיַּעַד ה' בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בַּיַּד כָּל־נְבִיאָו כָּל־חֹזֶה
לְאָמֹר שָׁבוּ מִדְּרָכֵיכֶם הָרָעִים וּשְׁמְרוּ מִצְוֹתַי חֲקוֹתַי כְּכֹל־
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְאֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי אֵלֵיכֶם בַּיַּד
עַבְדֵי הַנְּבִיאִים: וְלֹא שָׁמְעוּ וַיִּקְשׂוּ אֶת־עַרְפָּם כַּעֲרַף אֲבוֹתָם
אֲשֶׁר לֹא הֵאֱמִינוּ בְּה' אֱלֹהֵיהֶם: וַיִּמָּאֲסוּ אֶת־חֲקָיו וְאֶת־
בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אֲבוֹתָם וְאֶת עֲדוּתָיו אֲשֶׁר הֵעִיד בָּם
וּלְכוּ אַחֲרַי הֶהְבֵּל וַיִּהְיֶה וְאֲחֵרַי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סָבִיבְתֶם אֲשֶׁר
צוּה' אֶתְּם לַבְּלָתִי עֲשׂוֹת כֵּהֶם: וַיַּעֲבֹדוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹת
הַגּוֹיִם אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מִסַּכָּה שְׁנַיִם עֲגָלִים וַיַּעֲשׂוּ אֲשִׁירָה
וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְכָל־עֲבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבְדוּ אֶת־הַבַּעַל: וַיַּעֲבְדוּ אֶת־
בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם בָּאִשׁ וַיִּקְסְמוּ קְסָמִים וַיִּנְחָשׂוּ וַיִּתְמַכְּרוּ
לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי ה' לְהַכְעִיֵם: וַיִּתְאַנְּף ה' מְאֹד
בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּסְרַם מֵעַל פָּנָיו לֹא נִשְׂאָר רַק שִׁבְטֵי יְהוּדָה לְבָדוּ:
גַּם־יְהוּדָה לֹא שָׁמְרָה אֶת־מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיהֶם וּלְכוּ בַחֲקוֹת
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשׂוּ: וַיִּמָּאֲסֵ ה' בְּכָל־זֹרַע יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲנֵם
וַיִּתְּנֵם בַּיַּד־שִׂשְׁמַיִם עַד אֲשֶׁר הִשְׁלִיכֶם מִפְּנֵיו: כִּי־קָרַע יִשְׂרָאֵל
מֵעַל בֵּית דָּוִד וּמִלְכוּתוֹ אֶת־יָרְבֵּעַם בֶּן־נֹבֵט וַיִּדְא יָרְבֵּעַם אֶת־
יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרַי ה' וְהַחֲטִיֵּאִם חֲטָאָה גְדוּלָּה: וּלְכוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּכָל־חֲטָאוֹת יָרְבֵּעַם אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא־סָרוּ מִמֶּנָּה: עַד
אֲשֶׁר־הִסִּיד ה' אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל פָּנָיו כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בַּיַּד כָּל־
עַבְדָיו הַנְּבִיאִים וַיִּגַּל יִשְׂרָאֵל מֵעַל אֲדָמְתוֹ אֲשִׁירָה עַד הַיּוֹם
הַזֶּה:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. בקטע זה מודגשת כפיות הטובה של העם כלפי ה'.

- (1) ציין שלושה מעשים שה' עשה למען העם. (4 נקודות)
 (2) במה התבטאה כפיות הטובה של העם בנוגע לכל מעשה? (4 נקודות)

ב. קרא **דברים**, י"ח, 9-15.

- (1) אילו מעשים, המפורטים בקטע (**ממלכים ב**), מהווים עברה על החוק שב**דברים**?
 (2 נקודות)

- (2) צטט מהכתוב ב**דברים** מדוע מעשים אלה אסורים, וכתוב איזו התנהגות אחרת
 נדרשת מהעם (לפי הכתוב). (6 נקודות)

ג. (1) קרא פסוק 21 בקטע וכן **מלכים א**, י"א, 29-31.

יש הטוענים כי בכל אחד מכתובים אלה יש גורם אחר לפילוג הממלכה.

- מי גרם לפילוג הממלכה לפי כל אחד מהכתובים? (4 נקודות)
 (2) יש המציעים לקרוא את פסוק 21 ("כי קרע ישראל...") כך: "כי קרע ה' את ישראל".
 כיצד קריאה זו פותרת את ההבדל בין שני הכתובים (שבתת-סעיף (1))?
 (4 נקודות)

/המשך בעמוד 14/

13. קרא ירמיה, כ"ח, 11-1, 15-16.

ירמיה, כ"ח, 11-1

א ויהי בשנה ההיא בראשית ממלכת
 צדקיה מלך־יהודה בשנת הרבעית בחדש החמישי אמר
 ב אֵלֵי חֲנַנְיָה בֶן־עֲזוּר הַנְּבִיא אֲשֶׁר מִגְּבֻעוֹן בְּבֵית ה' לְעֵינַי
 ג הַהֵנִים וְכָל־הָעַם לֵאמֹר: כֹּה־אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שְׁבַדְתִּי אֶת־עַל מֶלֶךְ בָּבֶל: בְּעוֹד וְשְׁנַת־יָמַי
 ד יָמִים אֲנִי מוֹשִׁיב אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה אֶת־כָּל־כְּלֵי בֵית ה'
 אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל מִן־הַמְּקוֹם הַזֶּה וַיָּבִיֵאם
 ה בָּבֶל: וְאֶת־יְכִנְיָה בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־כָּל־גְּדֹלוֹת
 יְהוּדָה הַבָּאִים בְּבִלְהָ אֲנִי מוֹשִׁיב אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה נֹאֵם־ה'
 ח כִּי אֲשַׁבֵּר אֶת־עַל מֶלֶךְ בָּבֶל: וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנְּבִיא אֶל־
 ט חֲנַנְיָה הַנְּבִיא לְעֵינַי הַהֵנִים וּלְעֵינַי כָּל־הָעַם הַעֲמֻדִים בְּבֵית
 י ה': וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנְּבִיא אֲמֵן כֵּן יַעֲשֶׂה ה' יְקָם ה'
 י אֶת־דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר נִפְאֵת לְהָשִׁיב כְּלֵי בֵית־ה' וְכָל־הַגּוֹלָה
 יא מִבָּבֶל אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה: אֲךָ שָׁמַע־נָא הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
 יב דֹּבֵר בְּאָזְנוֹךָ וּבְאָזְנֵי כָל־הָעַם: הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֵי וּלְפָנֶיךָ
 יג מִן־הָעוֹלָם וַיִּנְבְּאוּ אֶל־אֲרֻצוֹת רַבּוֹת וְעַל־מַמְלָכוֹת גְּדֹלוֹת
 יד לְמַלְחָמָה וּלְרַעָה וּלְדָבָר: הַנְּבִיא אֲשֶׁר יִנְבֵּא לְשָׁלוֹם בְּבֵא
 טו דְּבַר הַנְּבִיא יוֹדַע הַנְּבִיא אֲשֶׁר־שָׁלַח ה' בְּאֵמַת: וַיִּקַּח
 טז חֲנַנְיָה הַנְּבִיא אֶת־הַמוֹטֶה מֵעַל צוּאֵר יִרְמְיָה הַנְּבִיא
 יז וַיִּשְׁפֹּרְהוּ: וַיֹּאמֶר חֲנַנְיָה לְעֵינַי כָּל־הָעַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר
 יח ה' כִּכָּה אֲשַׁבֵּר אֶת־עַל וְנִבְכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּעוֹד
 יט שְׁנַת־יָמַי מֵעַל צוּאֵר כָּל־הַגּוֹיִם וַיִּלֶךְ יִרְמְיָה הַנְּבִיא
 כ לְדַרְכּוֹ:

(שים לב: קטע נוסף וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ירמיה, כ"ח, 15-16

ט וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנְּבִיא אֶל-
 חֲנַנְיָה הַנְּבִיא שְׁמַע-נָא חֲנַנְיָה לֹא-שְׁלַחְךָ ה' וְאַתָּה
 טו הַבְטַחְתָּ אֶת-הָעַם הַזֶּה עַל-שָׁקֶר: לִכֵּן כֹּה אָמַר ה' הַנְּבִיא
 מְשַׁלְּחֶךָ מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה הַשָּׁנָה אֶתָּה מֵת פִּי-סָרָה
 דְּבַרְתָּ אֶל-ה':

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

- א. (1) ציין שלושה אמצעים שבהם משתמש חנניה כדי לשכנע את העם בצדקת דבריו.
 (4 נקודות)
- (2) ירמיהו מהסס לקבוע שחנניה הוא נביא שקר.
 כיצד אפשר ללמוד מפסוק 6 ומפסוק 11 שירמיהו מהסס? (4 נקודות)
- ב. (1) מהו הקריטריון להבחנה בין נביא אמת לנביא שקר, לפי פסוק 9? (4 נקודות)
 (2) קרא ישעיה, ל"ז, 33-37.
- האם הקריטריון שציינת בתת-סעיף (1) תואם את המתואר בישעיה, ל"ז, 33-37?
 נמק את תשובתך. (4 נקודות)
- ג. (1) בפסוקים 15-16 בקטע ובירמיה, כ"ו, 5 יש פועל מנחה.
 מהו הפועל המנחה, וכיצד הוא מבטא את ייעודו של הנביא? (5 נקודות)
 (2) במה החזרה על פועל זה בפסוקים 15-16 (בקטע שלפניך) מבטאת מידה כנגד מידה?
 (3 נקודות)

14. קרא יחזקאל, י"ז, 1-18.

וְיִהְיֶה
 א דְּבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: בֵּן-אָדָם חוּד חִידָה וּמִשָּׁל מִשָּׁל אֶל-
 ב בֵּית יִשְׂרָאֵל: וְאָמַרְתָּ כֹה-אָמַר וְאֵדַנִּי יְהוָה הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל גְּדוֹל
 ג הַפְּנִימִים אַרְךְ הָאָבֶר מְלֵא הַנוּצָה אֲשֶׁר-לוֹ הִרְקָמָה בָּא אֶל-
 ד הַלְבָנוֹן וַיִּקַּח אֶת-צִמְרֵת הָאָרֶז: אֵת רֹאשׁ יַמִּיקוֹתָיו קֹטֵף
 ה וַיְבִיאֵהוּ אֶל-אֶרֶץ כְּנָעַן בְּעֵיר דְּכָלִים שְׁמוֹ: וַיִּקַּח מִזֶּרַע הָאֶרֶץ
 ו וַיִּתְּנֵהוּ בַשָּׂדֶה זֶרַע קַח עַל-מֵים רַבִּים צִפְצָפָה שְׁמוֹ: וַיִּצְמַח
 ז וַיְהִי לְגֶפֶן סֹדֶחַת שְׁפֵלֶת קוֹמָה לַפְּנוֹת דְּלִיּוֹתָיו אֵלָיו וּשְׂרָשׁוֹ
 ח תַּחְתּוֹ יִהְיוּ וְתֵהִי לְגֶפֶן וְתַעַשׂ בְּדִים וְתִשְׁלַח פְּרָאוֹת: וַיְהִי
 ט נֶשֶׁר-אֶחָד גְּדוֹל גְּדוֹל כְּנָפָיִם וְרַב נוּצָה וְהָנָה הַגֶּפֶן הַזֹּאת כַּפְּנָה
 י שְׂרָשִׁיָּה עָלָיו וְדִלְיוֹתָיו שִׁלְחָה-לוֹ לְהַשְׁקוֹת אוֹתָהּ מֵעֲרָגוֹת
 יא מִטְעָה: אֶל-שָׂדֶה טוֹב אֶל-מֵים רַבִּים הִיא שְׁתוּלָה לַעֲשׂוֹת
 יב עֵנָף וּלְשֹׂאת פְּרִי לְהִיּוֹת לְגֶפֶן אֲדָרַת: אָמַר כֹּה אָמַר
 יג אֲדַנִּי יְהוָה תִּצְלַח הַלּוֹא אֶת-שְׂרָשִׁיָּה יִנְתֵּק וְאֶת-פְּרִיָּהּ וּ
 יד יְקוּסִם וַיִּבֶשׂ כָּל-טְרָפֵי צִמְחָהּ תִּיבֹשׂ וְלֹא-יִזְרַע גְּדוּלָהּ
 טו וּבַעַם רֹב לְמִשְׁאֹת אוֹתָהּ מִשְׂרָשִׁיָּה: וְהָנָה שְׁתוּלָה הַתִּצְלַח
 טז הַלּוֹא כְּגַעַת בָּהּ רוּחַ הַקְּדִים תִּיבֹשׂ יִבֶשׂ עַל-עֲרָגַת צִמְחָהּ
 יז תִּיבֹשׂ: וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: אָמַר-נָא
 יח לְבֵית הַמְּדֵרִי הַלּוֹא יִדְעַתֶּם מִה-אֵלֶּה אָמַר הִנֵּה-בָא מֶלֶךְ-בָּבֶל
 יט יְרוּשָׁלַם וַיִּקַּח אֶת-מַלְכָּהּ וְאֶת-שָׂרֵיהָ וַיָּבֵא אוֹתָם אֵלָיו
 כ בְּבֵלְהָ: וַיִּקַּח מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וַיִּכְרֹת אוֹתוֹ בְּרִית וַיָּבֵא אוֹתוֹ
 כא בְּאֵלֶּה וְאֶת-אֵילֵי הָאֶרֶץ לְקַח: לְהִיּוֹת מִמְּלֹכָה שְׁפֵלָה לְבִלְתִּי
 כב הַתְּנַשֵּׂא לְשִׁמּוֹר אֶת-בְּרִיתוֹ לַעֲמֻדָה: וַיִּמְרֹד-בּוֹ לְשַׁלַּח
 כג מִלְּאֲכָיו מִצְרִים לְתַת-לוֹ סוּסִים וְעַס-רַב הַיִּצְלַח הַיִּמְלָט
 כד הַעֲשֵׂה אֵלֶּה וְהִפֵּר בְּרִית וּנְמַלֵּט: חִי-אֲנִי נְאֻם אֲדַנִּי יְהוָה אִם-
 כה לֹא בְּמִקּוֹם הַמֶּלֶךְ הַמְּמַלִּיךְ אוֹתוֹ אֲשֶׁר בּוּזָה אֶת-אֱלֹהוֹ וְאֲשֶׁר
 כו הִפֵּר אֶת-בְּרִיתוֹ אוֹתוֹ בְּתוֹךְ-בָּבֶל יָמוֹת: וְלֹא בְחִיל גְּדוֹל
 כז וּבִקְהֵל רַב יַעֲשֵׂה אוֹתוֹ פְּרַעַה בְּמִלְחָמָה בְּשַׁפֵּךְ סִלְלָה וּבִבְנוֹת
 כח דִּיק לְהַכְרִית נַפְשׁוֹת רַבּוֹת: וּבּוּזָה אֵלֶּה לְהִפֵּר בְּרִית וְהִנֵּה נָתַן
 כט יָדוֹ וְכָל-אֵלֶּה עֲשֵׂה לֹא יִמְלָט:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. (1) הנביא מקשר בין המשל לנמשל באמצעות שאלה רטורית, החוזרת שלוש פעמים.

מהי השאלה, ובאילו פסוקים היא חוזרת? (3 נקודות)

(2) הנביא מציג את השאלה הרטורית כדי להדגיש מסר מסוים. הסבר את המסר.

(5 נקודות)

ב. בפסוק 3 ובפסוק 7 בקטע מובאים דימויים המסמלים שני מלכים מעמים זרים.

(1) מי הם המלכים, ואיזה דימוי מתאים ל**כל אחד** מהם? (3 נקודות)

(2) הדימוי הראשון (בפסוק 3) מְרַשֵּׁים יותר מהדימוי השני (שבפסוק 7).

צוין שני פרטים בדימוי הראשון המחזקים טענה זו.

במה ההבדל בין הדימויים מתאים להבדל בין המלכים?

(5 נקודות)

ג. קרא פסוקים 15-16.

במה מאשים יחזקאל את מלך יהודה, ואיזה עונש הוא מנבא לו על חטאו?

פרק רביעי (32 נקודות)

ענה על ארבע מהשאלות 15-22 (לכל שאלה – 8 נקודות).

15. קרא בראשית, ל"ח, 14-1.

א ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת אחיו ויט עד-איש עדלמי
 ב ושמו חיריה: וירא-שם יהודה בת-איש כנעני ושמו שוע
 ג ויקחה ויבא אליה: ותהר ותלד בן ויקרא את-שמו ער:
 ה ותהר עוד ותלד בן ותקרא את-שמו אוגן: ותסר עוד ותלד
 ו בן ותקרא את-שמו שלה והיה בכזיב בלדתה אתו: ויקח
 ז יהודה אשה לער בכורו ושמה תמר: והי ער בכור יהודה
 ח רע בעיני ה' וימתהו ה': ויאמר יהודה לאוגן בא אל-
 ט אשת אחיך ויבס אתה והקם זרע לאחיך: וידע אוגן כי לא
 י לו יהיה הזרע והיה אס-בא אל-אשת אחיו ושחת ארצה
 י לבלתי נתן-זרע לאחיו: וירע בעיני ה' אשר עשה וימת
 יא גם-אתו: ויאמר יהודה לתמר פלתו שבי אלמנה בית-
 יב אביך עד-יגדל שלה בני כי אמר פן-ימות גם-הוא כאחיו
 יג ותלך תמר ותשב בית אביה: וירבו הימים ותמת בת-שוע
 יד אשת-יהודה וינחם יהודה ויעל על-גזי צאנו הוא וחירה
 יו רעהו העדלמי תמנתה: ויגד לתמר לאמר הנה חמיך עליה
 יז תמנתה לגז צאנו: ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס
 יח בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על-דרך תמנתה
 יט כי ראתה כי-גדל שלה והוא לא-נתנה לו לאשה:

יש הטוענים שפרק ל"ח בבראשית נכתב במגמה להציג את שבט יהודה באור שלילי.

הבא שתי ראיות שונות מן הפסוקים, המבססות טענה זו.

16. קרא דברים, י"ב, 11-14, 19.

דברים, י"ב, 11-14

וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ לְשֹׁפֵן שְׁמוֹ שֶׁם שָׁמָּה תָבִיאוּ אֶת כָּל-אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה אֶתְכֶם עוֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם מַעֲשֵׂוֹתֵיכֶם וְתִרְמַת יָדְכֶם וְכָל מִבְּחַר נְדָרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְרוּ לַיהוָה: וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם אַתֶּם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם וְאִמְהוֹתֵיכֶם וְהָלוּ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיכֶם כִּי אֵין לוֹ חֶלֶק וְנִחְלָה אֶתְכֶם: הַשְּׁמֹר לְךָ פֶּן-תַּעֲלֶה עִלְתֶּיךָ בְּכָל-מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה: כִּי אִם-בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' בְּאַחַד שַׁבְּטֶיךָ שֶׁם תַּעֲלֶה עִלְתֶּיךָ וְשֶׁם תַּעֲשֶׂה כָּל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה:

דברים, י"ב, 19

הַשְּׁמֹר
 לְךָ פֶּן-תַּעֲזֹב אֶת-הָלוֹי כְּלִימֶיךָ עַל-אֲדָמָתְךָ:

- א. מהי האזהרה בפסוק 19, ומדוע היא ניתנה? (2 נקודות)
- ב. פסוקים 13-14 מתארים מאפיין בולט של ספר דברים. מהו המאפיין, וכיצד הוא יכול להסביר את האזהרה? (6 נקודות)

17. קרא מלכים א, י"א, 11-13.

י"א וַיֹּאמֶר ה' לְשִׁלְמָה יֵעַן אֲשֶׁר הִיטְתָהּ
זֹאת עִמָּךְ וְלֹא שָׁמַרְתָּ בְרִיתִי וְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר צִוִּיתִי עֲלֶיךָ קָרַע
י"ב אֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מֵעַלְיֶךָ וְנָתַתִּיהָ לְעַבְדְּךָ: אֶדְ-בִּימֶיךָ
י"ג לֹא אֶעֱשֶׂנָה לְמַעַן דָּוִד אָבִיךָ מִיַּד בְּנֶךָ אֶקְרַעְנָה: רַק אֶת־
כָּל־הַמַּמְלָכָה לֹא אֶקְרַע שֶׁבֶט אֶחָד אֶתֶּן לְבְנֶךָ לְמַעַן דָּוִד
עַבְדִּי וְלְמַעַן יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר בַּחֲרָתִי:

קרא גם מלכים א, ט', 2-5.

בשני הקטעים מסופר שזכותו של דוד מסייעת לשלמה בנו.
ציין שני דברים שקיבל שלמה בזכות אביו, על פי הקטע (מלכים א, י"א),
ודבר אחד שמובטח לשלמה בזכות אביו, על פי מלכים א, ט', 2-5.

18. קרא זכריה, ח', 14-17.

י' כִּי כֹה אָמַר ה' עֲבֹאוּת כְּאִשֶׁר
זִמַּמְתִּי לְהִרְעֵ לָכֶם בְּהַקְצִיף אֲבֹתֵיכֶם אֹתִי אָמַר ה' עֲבֹאוּת
ט' וְלֹא נִחַמְתִּי: בֵּן שִׁבְתִּי זִמַּמְתִּי בְיָמַי הָאֵלֶּה לְהִיטִיב אֶת־
ט"ו יְרוּשָׁלַם וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֶל־תִּירָאוּ: אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
תַּעֲשׂוּ דַבְּרוּ אִמַּת אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וּמִשֹּׁפֵט שְׁלוֹם שִׁפְטוּ
י"ז בְּשַׁעֲרֵיכֶם: וְאִישׁ וְאֶת־רֵעֵת רֵעֵהוּ אֶל־תַּחֲשְׁבוּ בְלִבְבְּכֶם
וְשִׁבַּעַת שֶׁקֶר אֶל־תֹּאדְבוּ כִּי אֶת־כָּל־אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁנֵאתִי נֹאס־
ה':

- א. בפסוקים אלה מתואר שינוי ביחס של האל לעם. הסבר מהו השינוי. (4 נקודות)
ב. כתוב בלשונך את ארבעת התנאים למימוש שינוי זה. (4 נקודות)

19. קרא תהלים, ב'.

א לְמָה רָגַשׁוּ גוֹיִם וְלְאֻמִּים יְהוֹדוּךָ: יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי-אֲרָץ
ב וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ-יַחַד עַל-הָהָרִים וְעַל-מְשִׁיחוֹ: נִגְתָּקָה אֶת-
ד מוֹסְרוֹתֵינוּ וְנִשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵינוּ: יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׁחַק
ה אֲדֹנָי יִלְעַג-לָמוֹ: אִזּוּ יִדְבֹר אֵלֵינוּ בְּאִפּוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ יִבְהַלְמוּ: וְאֲנִי
ו נִסְכָּתִי מִלְכֵי עַל-צִיּוֹן הַר-קְדְּשֵׁי: אֶסְפְּרָה אֶל חֶק הָהָרִים אֲמַר
ח אֵלֵי בְנֵי-אֲתָה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדֶתֶיךָ: שָׁאַל מִמֶּנִּי וְאֲתַנְּה גוֹיִם
ט נִחַלְתָּךְ וְאַחֲזַתְךָ אֶפְסֵי-אֲרָץ: תִּרְעַם בְּשֹׁבֵט בְּרוֹזַל כְּכֹלֵי יוֹצֵר
א תִּנְפָצִים: וְעַתָּה מַלְכִים הִשְׁכִּילוּ הוֹסְדוּ שְׁפֹטֵי אֲרָץ: עֲבְדוּ אֶת-
ב הָהָרִים בִּירְאָה וְגִילוּ בְרַעְדָּה: נִשְׁקוּ-בֵר פֶּן-יֵאָנְפוּ וְתִאֲבְדוּ דָדְךָ
כִּי-יִבְעַר כְּמַעַט אִפּוֹ אֲשֶׁרִי כָל-חֹסֵי בּוֹ:

א. התיאור בפסוקים 10-11 עומד בניגוד לרצונם של המלכים בפסוקים 2-3.

הסבר טענה זו. (5 נקודות)

ב. פסוקים 7-9 מתייחסים למלך שנבחר על ידי ה'.

כתוב בלשונך שני פרטים, הנזכרים בפסוקים אלה ויכולים לגרום למלכים לשנות את

רצונם (המתואר בפסוקים 2-3). (3 נקודות)

20. קרא תהלים, מ"ח.

א שִׁיר מְזֻמָּר לְבְנֵי־קִרְחָ: גְּדוֹל הָיָה וּמִהֲלֵל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ
 ג הֶרְקֵקְשׁוּ: יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל־הָאָרֶץ הֶרְ־צִיּוֹן יִרְכָּתֵי צִפּוֹן
 ב קָרִית מְלֶכֶךְ רַב: אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׁגָּב: כִּי־הִנֵּה
 ו הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ עִבְרוּ יַחְדָּו: הֵמָּה רָאוּ כֵן תִּמְהוּ נִבְהָלוּ נַחֲפָזוּ:
 ח רָעְדָה אַחְזָתֶם שֵׁם חֵיל כִּי־לָדָה: בְּרוּחַ קָדִים תִּשְׁבֵּר אֲנִיּוֹת
 ט תִּדְשִׁישׁ: כְּאִשׁוֹר שָׁמְעֵנוּ וּכֵן רָאִינוּ בְּעִיר־הַיָּהוָה צְבָאוֹת בְּעִיר
 י אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנָה עַד־עוֹלָם סֵלָה: דְּמִינוּ אֱלֹהִים חֲסִדְךָ
 יא בְּקֶרֶב הַיְכָלְךָ: כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תִּהְלֶתְךָ עַל־קְצוֹי־אָרֶץ צֶדֶק
 יב מְלֵאָה יְמִינְךָ: יִשְׁמַח וְהֶרְ־צִיּוֹן תִּגְלָנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן
 יג מִשְׁפָּטֶיךָ: סִבּוּ צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ סִפְרוּ מַגְדָּלֶיהָ: שִׁיתוּ לְבָבָם ו
 ד לחִילָה פִּסְגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן תִּסְפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן: כִּי זֶה ו
 אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעַד הוּא יִנְהַגְנוּ עַל־מוֹת:

- א. מהו הנושא המשותף לפסוקים 2-4 ולפסוקים 13-15? הדגם את תשובתך מכל אחד
 מכתובים אלה (סך הכול – שתי דוגמאות). (4 נקודות)
 ב. בפסוקים 5-8 מתוארות תגובות רגשיות של מלכים.
 מה הן התגובות, ומהי הסיבה לתגובות אלה? (4 נקודות)

21. קרא עזרא, ג', 8-6; 13-11.

עזרא, ג', 8-6

1 מיום אחר לחדש השביעי
 2 החלו להעלות עלות לַהֲיָהּ וְהִיכַל לַהֲיָהּ לֹא יָסַד: וַיִּתְּנוּ-
 3 כֶּסֶף לַחֲצָבִים וְלַחֲרָשִׁים וּמֵאֵלֶּל וּמִשֶּׁתֶּה וְשֶׁמֶן לְצַדִּיקִים
 4 וְלַצְדִּיקִים לְהֵבִיא עֲצֵי אֲרָזִים מִן-הַלְּבָנוֹן אֲלֵי־ם יִפּוּא בְרִשְׁיוֹן
 5 כּוֹדֵשׁ מִלֶּךְ-פָּרַס עֲלֵיהֶם:
 6 וּבִשְׁנֵה הַשְּׁנִית
 7 לְבוֹאֵם אֶל-בֵּית הָאֱלֹהִים לִירוּשָׁלַם בְּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי הֵחִלּוּ
 8 זֶרְבָבֶל בֶּן-שָׁאֲתַיָּאל וַיִּשׁוּעַ בֶּן-יֹצְדָק וְשָׂאֵר אַחֵיהֶם וְ-
 9 הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל-הַבָּאִים מִהַשְּׁבִי יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמִידוּ אֶת-
 10 הַלְוִיִּם מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְנַצַּח עַל-מְלֹאכֶת בַּיִת-
 11 הַהֵוֶה:

עזרא, ג', 13-11

12 וַיַּעֲנוּ בְהִלָּל
 13 וּבְהוֹדָת לַהֲיָהּ כִּי טוֹב כִּי-לְעוֹלָם חִסְדּוֹ עַל-יִשְׂרָאֵל וְכָל-
 14 הָעָם הִרְיעוּ תְרוּעָה גְדוֹלָה בְהִלָּל לַהֲיָהּ עַל הוֹסֵד בַּיִת-
 15 הַהֵוֶה: וְרַבִּים מִהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר
 16 רָאוּ אֶת-הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן בְּיָסְדּוֹ זֶה הַבַּיִת בְּעֵינֵיהֶם בְּכִים
 17 בְּקוֹל גָּדוֹל וְרַבִּים בְּתְרוּעָה בְּשִׂמְחָה לְהָרִים קוֹל: וְאִין הָעָם
 18 מִכִּידִים קוֹל תְּרוּעַת הַשִּׂמְחָה לְקוֹל בְּכֵי הָעָם כִּי הָעָם
 19 מְרִיעִים תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְהַקוֹל נִשְׁמַע עַד-לְמֹרְחוֹק:

א. בפסוקים 8-6 מתוארת בניית בית המקדש השני.

כתוב שתי פעולות (מפסוקים שונים) הקשורות להקמת בית המקדש. (3 נקודות)

ב. בפסוקים 13-11 מתוארות תגובות שונות בעם בטקס חנוכת בית המקדש השני.

תאר את התגובות השונות, והסבר את הסיבה לשוני בתגובות. (5 נקודות)

(שים לב: שאלה 22 בעמוד הבא.)

22. קרא נחמיה, ה', 11-1.

א וַתְּהִי צַעֲקַת הָעַם וַנְּשִׂיחֵם גְּדוּלָה אֶל־אֲחֵיהֶם הַיְהוּדִים:
 ב וַיֵּשׁ אֲשֶׁר אָמְרִים בָּנִינוּ וּבִנְתִינוּ אֲנַחְנוּ רַבִּים וְנִקְחָה דָגָן
 ג וְנֹאכְלָה וְנַחֲיָה: וַיֵּשׁ אֲשֶׁר אָמְרִים שְׁדַתִּינוּ וּכְרַמֵּינוּ וּבְתִינוּ
 ד אֲנַחְנוּ עֲרֻבִים וְנִקְחָה דָגָן בְּרָעַב: וַיֵּשׁ אֲשֶׁר אָמְרִים לוֹיִנוּ
 ה כֶּסֶף לְמִדַּת הַמֶּלֶךְ שְׁדַתִּינוּ וּכְרַמֵּינוּ: וְעַתָּה כִּבְשָׁר אֲחִינוּ
 וּבְשָׂרֵנוּ כִּבְנֵיהֶם בָּנִינוּ וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ כִּבְשִׁים אֶת־בָּנִינוּ וְאֶת־
 וּבְנֵיתֵנוּ לְעִבָדִים וַיֵּשׁ מִבְּנֵיתֵנוּ נִכְבָּשׁוֹת וְאִין לֵאל לַיְדֵנוּ
 ז וּשְׁדַתֵּנוּ וּכְרַמֵּינוּ לְאַחֲרִים: וַיִּחַד לִי מְאֹד כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
 ח אֶת־צַעֲקַתְּם וְאֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיִּמְלֹךְ לִפְנֵי עָלִי וְאֲרִיבָה
 ט אֶת־הַחֲרִים וְאֶת־הַסָּגְנִים וְאָמַרְהָ לָהֶם מִשָּׂא אִישׁ־בְּאָחִיו
 י אַתֶּם נִשְׂאִים וְאַתֶּן עֲלֵיהֶם קֹהֵלָה גְּדוּלָה: וְאָמַרְהָ לָהֶם נְשִׁים
 יא אֲנַחְנוּ קָנִינוּ אֶת־אֲחֵינוּ הַיְהוּדִים הַנִּמְכָּרִים לַגּוֹיִם כְּדִי
 יב בָּנוּ וְגַם־אַתֶּם תִּמְכְּרוּ אֶת־אֲחֵיכֶם וְנִמְכְּרוּ־לָנוּ וַיַּחְרִישׁוּ
 יג וְלֹא מִצְאוּ דָבָר: וַיֹּאמֶר לֹא־טוֹב הַדְּבָר אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים
 יד הֲלוֹא בִּירָאת אֱלֹהֵינוּ תִּלְכוּ מִחֲרַפַּת הַגּוֹיִם אוֹיְבֵינוּ: וְגַם־
 טו אֲנִי אֲחִי וְנַעֲרֵי נְשִׁים בָּהֶם כֶּסֶף וְדָגָן נַעֲזֹבָה־נָא אֶת־הַמִּשָּׂא
 טז הַזֶּה: הֲשִׁיבוּ נָא לָהֶם כֶּהֱיוּם שְׁדַתֵּיהֶם כְּרַמֵּיהֶם וַיִּתִּיחֶם
 יז וּבְתֵיחֶם וּמֵאֵת הַכֶּסֶף וְהַדָּגָן הַתִּירוּשׁ וְהִיצִיחַר אֲשֶׁר אַתֶּם
 יח נְשִׁים בָּהֶם:

א. בפסוקים 1-5 העם מתלונן על מצוקה כלכלית.

הבא שתי תלונות של העם המלמדות על מצוקתו, ובסס את תשובתך על הכתוב.

(4 נקודות)

ב. אל מי פונה נחמיה, ומה הוא מציע לאנשים אלה לעשות? (4 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך התרבות והספורט